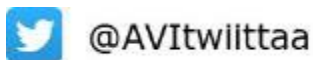

Lounais-Suomen aluehallintoviraston lausunto, HE 300/2022 vp

Yleistä

- Kokonaisuutena arvioiden lakiesitys on onnistunut ja kannatettava; asiavastaavatoiminnan kansallinen yhtenäistäminen ja keskittäminen pääsääntöisesti hyvinvointialueiden järjestettäväksi sekä säännökset asiavastaavien riippumattomuudesta, tehtävistä ja henkilötietojen käsittelystä edistävät asiakkaiden ja potilaiden oikeusturvaa
- Erityisesti potilaiden oikeusturvan voidaan arvioida paranevan, kun myös potilasasiavastaavien kelpoisuudesta ehdotetaan säädettävän laissa

2 § 4 momentti; hyvinvointialueen on nimettävä asiavastaavia **riittävästi**, siten että palveluja on saatavilla potilaiden ja asiakkaiden palvelutarpeen mukaisesti

- Lain perusteluissa tulisi määritellä ainakin suuntaa-antava, kohtuullinen asukasmäärä, joka voisi olla yhden potilas- tai sosiaaliasiamiehen vastuulla
- Myös Kumpulän raportissa (STM 2020:13) linjataan, että asiamiehet tulisi nimetä toiminta-alueen väestömäärään suhteutettuna, ks. myös STM:n raportti 2008:17
- Resursoinnin jättäminen järjestäjätahon vapaan harkinnan varaan voi vaarantaa asiavastaavapalvelujen saatavuuden ja yhdenvertaisen toteutumisen valtakunnallisesti
- Suuntaa-antavan lukumääräkriteerin puuttuminen hankaloittaa myös valvontaviranomaisten yhdenmukaista ohjausta ja valvontaa asiavastaavatoiminnan riittävän resursoinnin osalta

5 §; järjestämisvastuussa olevan on järjestettävä asiavastaavien toiminta siten, että heidän riippumattomuutensa ja puolueettomuutensa turvataan heidän hoitaessaan tehtäviään

- Asiavastaavien riippumattomuutta ja puolueettomuutta turvaa em. 5 §:n lisäksi osittain myös ehdotettu 2 §:n 3 momentti, jonka mukaan asiavastaavien toiminta on järjestettävä **erillään** hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvistä tehtävistä
- Asiavastaavien aseman ja tehtävien erityisen luonteen vuoksi tulisi kuitenkin säätää erikseen nimenomaisesti, toiminnan vastuuhenkilöön sekä potilas- ja sosiaaliasiavastaaviin kohdistuvasta **kielteisten vastatoimien kiellosta** (vrt. sosiaalihuoltolain 48 §)

8 §; asiavastaavien tehtävänä olisi tarvittaessa avustaa muistutuksen tekemisessä, kun taas muiden asiakirjojen (mm. kantelujen) osalta tehtävänä olisi vain neuvoa asian vireillepanosta

- Asiavastaavien tehtäviä tulisi täsmentää siten, että 8 §:n 1 ja 2 momenttien 2-kohtiin lisättäisiin asiavastaavan tehtäväksi avustaa asiakasta tai asiakkaan laillista edustajaa, omaista tai muuta läheistä **myös kantelun tekemisessä**.
- Kantelun laatimiseen on heikosti saatavissa apua muualta ja asiakkaat/potilaat joutuvat eriarvoiseen asemaan, jos ja kun osa asiavastaavista (toiminnan resursoinnista riippuen) avustaa myös kantelujen laadinnassa ja osa taas ei
- Kantelupäätöksillä ei voida muuttaa jo tehtyjä hallintopäätöksiä tai määrätä esim. vahingonkorvauksia, eikä maksullisen avun hankkiminen kantelun tekemiseen näin ollen ole asiakkaan/potilaan näkökulmasta mielekäästä
  - Avustamistehtävä soveltuisi näin ollen asiavastaavien tehtäväksi
- Asiavastaavien tehtävien täsmällisempi määrittely mahdollistaisi myös toiminnan yhdenmukaisemman ohjauksen ja valvonnan

8 § 4 mom; potilaiden ja asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä koskeva selvitys annettava tiedoksi mm. aluehallintovirastolle. HVA:n julkaistava selvitys internetissä ja tiedotettava selvityksen julkaisemisesta

- Selvityksen tiedoksi saaminen hyödyttää aluehallintovirastoja niiden suunnitelmallisen/ riskiperusteisen valvonnan kohdentamisessa
- Hyvinvointialueen omavalvonnan toteutumisen ja sen läpinäkyvyyden lisäämiseksi 8 §:n 4 momenttia tulisi täydentää siten, että hyvinvointialueelle säädettäisiin velvollisuus **tiedottaa julkisesti** niistä toimenpiteistä, joihin asiavastaavien selvitys mahdollisesti on johtanut

14 §; perustelujen mukaan ”sen lisäksi, että aluehallintovirasto ja Valvira valvovat potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toimintaa järjestävää tahoa, ne voivat antaa hallinnollista ohjausta myös suoraan **virheellisestä menettelystä vastuussa olevalle henkilölle.**”

- Epäselvyyksien välttämiseksi perusteluissa tulisi tämän osalta tarkentaa, viitataanko em. ”henkilöllä” yksittäiseen potilas- tai sosiaaliasiavastaavaan, vai palvelun järjestämisestä ja tuottamisesta vastuussa olevaan henkilöön